

NJEMAČKI JEZIK

Predmetni program: Njemački jezik je obavezni izborni predmet za I, II, III i IV razred Opšte gimnazije sa 2 časa nedjeljno, ukupno 70 časova u I i II razredu, odnosno sa 3 časa nedjeljno, tj. 96 časova u III i IV razredu.

Društveno- političke promjene posljednje decenije XX vijeka direktno su uticale na nužnost učenja stranih jezika. U Crnoj Gori se, pored engleskog jezika, sve više ispoljavala potreba za izučavanjem i njemačkog jezika.

Kao maternji, njemački jezik se govori u Njemačkoj, Austriji, Švajcarskoj, Lihtenštajnu i drugim regijama svijeta, posebno u srednjoj i istočnoj Evropi. Veoma je zastupljen u privredi i nauci, a njegovo izučavanje u Crnoj Gori je od posebnog značaja i zbog potreba turističke privrede. Njemački jezik je među 10 najrasprostranjenijih jezika na svijetu, a govori ga oko 100 miliona ljudi. U Njemačkoj studira 12,5 % inostranih studenata. DAAD, Goethe Institut, Alexander Von Humboldt- Fondacija, Robert-Bosch-Fondacija i brojne druge izdaju godišnje preko 100.000 stipendija u cijelom svijetu. Njegova medijska upotreba (kablovska i satelitska televizija) čini ga sve popularnijim na našem govornom području.

Govoriti njemački jezik poboljšava mogućnosti na tržištu rada u njemačkim, austrijskim i švajcarskim firmama u Crnoj Gori. Upravo Gimnazija „Slobodan Škerović“ je jedna, uz još pet crnogorskih škola, koja je u februaru 2012. godine pristupila međunarodnoj mreži od 1500 partnerskih škola inicijative „Škole, partneri budućnosti“ (PASCH) koja kao zvanični partner države Njemačke dobija direktnu podršku pri unapređivanju nastave njemačkog jezika i našim učenicima, godinama unazad, pruža mogućnost da tokom više nedjelja lično upoznaju Njemačku.

Tokom 2012., 2013., 2014. i 2015. godine u Njemačkoj je boravilo, na raznim radionicama, seminarima i kursevima, preko 60 učenika, koji su aplicirali preko inicijative „Škole, partneri budućnosti. Jedan broj učenika je tokom proteklih godina pohađao seminar njemačkog jezika u Turskoj.

Tokom svih studijskih posjeta naših učenika inostranstvu, reprezentujući školu i državu, naši učenici su sklopili prijateljstva i ramijenili kulture i običaje i stekli prijateljstva sa djecom iz drugih zemalja i kontinenata. Takodje, naša škola je potpisnik memoranduma o saradnji sa Gimnazijom u Xantenu (Njemačka, u blizini Düsseldorfa), gdje svake godine prilikom razmjene učenike našu školu posjeti 20 učenika iz Njemačke, a naši učenici u istom broju uzvrate u aprilu posjetu drugarima u Njemačkoj.

Sa svakim novo naučenim jezikom dobijaš novu dušu. A znanjem njemačkog jezika otvaraš horizonte, jer otvorenost prema različitosti kultura i tolerancija prema samostalnosti ne isključuju jedno drugo. A da bismo to što prije shvatili, potrebna su nam više nego ikada mjesta razumijevanja, zajedničkog učenja i zajedničke kreativnosti.

A da je njemački jezik lakše naučiti nego što ste mislili uvjeriće vas mnogo riječi u crnogorskom jeziku, koje izvorno potiču iz njemačkog jezika, auspuh, bina, cigla, kifla, koštati, šalter, šaraf, šminka, štreber, rikverc i mnogo drugih.

“Engleski jezik je moranje, a njemački jezik je plus” (Englisch ist ein Muss, Deutsch ist ein Plus).

ŠPANSKI JEZIK

Španski jezik zasigurno zaslužuje svoje mjesto u gimnazijskom obrazovnom sistemu Crne Gore. Kao prvi argument u prilog tome koliko je značajan ovaj jezik i koliko je važno njegovo izučavanje u srednjoj školi, moguće je upotrijebiti samo brojke. U tom smislu, to je jezik kojim danas govori skoro 500.000.000 ljudi i upravo po broju ljudi koji ga govore, drugi je na svijetu poslije kineskog. Osim ovih fantastičnih brojki koje španski svrstavaju u red izuzetno popularnih i korisnih jezika sa, pri tome, najvećom stopom rasta broja govornika u svijetu, treba pomenuti i to da se kao maternji jezik, osim u Španiji, govori i u 19 zemalja Latinske Amerike – što u praktičnom smislu predstavlja skoro cijelu teritoriju Južne i Srednje Amerike, osim Brazila, a kao maternji se govori i u Ekvatorijalnoj Gvineji u Africi. Tendencija rasta broja govornika španskog jezika u SAD je toliko fascinantna da postoji bojazan da će španski potisnuti engleski na drugo mjesto.

Ogromno prostranstvo španskog govornog područja, njegov značaj u vodećim međunarodnim institucijama i impresivna tendencija rasta njegovih govornika nameću potrebu izučavanja ovog jezika, a oni koji se služe ovim jezikom smatraju se privilegovanim i bogatim. Govoriti španski znači govoriti jezikom 21 zemlje svijeta, znači uspostavljati lingvističke i interkulturalne mostove sa tolikim narodima, znači nemati strah od nesporazumijevanja u nepoznatom svijetu. Govoreći jezikom statistike, smatra se da će se u bliskoj budućnosti čak 10 odsto čitave svjetske populacije sporazumijevati na španskom jeziku.

Dodatni argument za izučavanje španskog jezika u gimnaziji jeste taj što se radi o trećem stranom jeziku koji se izučava kao obavezni izborni predmet. U tom smislu gimnazija nudi posebnu privilegiju svojim đacima da, kroz mogućnost izbora ovog predmeta u sva četiri razreda školovanja (ukupno 341 čas, odnosno po 70 u prva dva razreda, 105 u trećem i 96 u četvrtom razredu), izađu iz škole sa visokim B1 nivoom jezičke kompetencije. Kroz rasterećen i fleksibilan program (budući da se radi o trećem stranom jeziku i izbornom predmetu), te kroz raznolik sadržaj prilagođen kreativnim, komunikativnim i radoznalim osobama, učenici praktično dobijaju besplatan kurs španskog jezika poslije kojeg su itekako osposobljeni za kvalitetnu komunikaciju na ogromnom španskom govornom području, a tako i za dalje lično i profesionalno usavršavanje. Uz pjesmu, ples, slikarstvo, istoriju, geografiju, poeziju, književnost, civilizacije i moderne trendove, oni koji izaberu španski kao izborni predmet u gimnaziji postaju dio svjetske elite koju čini impresivnih

18.000.000 ljudi koji uče španski kao strani jezik. U nastavi španskog jezika u gimnaziji koja je zamišljena kao interaktivna i interkulturalna, učenik je u centru pažnje, a njegova interesovanja su u direktnoj korelaciji sa planiranjem nastavnih sadržaja. Na taj način kruta jezička, gramatička i konverzijska pravila, upakovana u fleksibilan program, a dopunjena zvucima flamenka, tanga ili salse, obogaćena melodijom stihova Garsija Lorke, Pabla Nerude ili mislima Vargas Ljose i Garsija Markesa, oplemenjena istorijskim i kulturnim tragovima različitih civilizacija Inka, Maja, Asteka ili Ibera, obojena živopisnim koloritom Dalija ili Pikasa, a sve to u prijatnoj atmosferi trećeg stranog jezika, progresivno se iz nivoa A1 pretvaraju u sve veći i viši nivo vladanja španskim jezikom. Budući da svaki sledeći nivo s još većom lakoćom otvara put ka mnogim fakultetima i radnim mjestima kako u Crnoj Gori, tako i u inostranstvu, motivisanost učenika i njihova spremnost da španski izaberu kao obavezni izborni predmet u gimnaziji je na vrlo visokom nivou i odgovara popularnosti koju španski ima i zavrijeđuje u svijetu. Zato: ¡Vamos a aprender español!

TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

Za sve koji vole književnost i uživaju u lijepoj, pažljivo odabranoj riječi kojom se uspostavlja fiktivni svijet - zanimljiv i ozbiljan izborni predmet je teorija književnosti.

Ovaj predmet širom otvara vrata u liriku, epiku i dramu, otkrivajući načine na koje se može pristupiti tekstu i putokaze kojima se ide u njegovom tumačenju.

Kako se razvila još u antičko doba, povezana je s mnogim naukama, i predstavlja temelj opšte kulture svakoga gimnazijalca.

KOMUNIKOLOGIJA

Čovjek je društveno biće i čitavog života komunicira s drugim ljudima da bi opstao. Riječ, glas, tijelo, mimika, gestovi pojedinca neprestano šalju razne poruke. Kakve su to poruke i šta se njima poručuje – pitanje je koje se često postavlja.

Komuniciranje je sporazumijevanje, prenos informacija, poruka i iskustava, stvaranje novih znanja i ideja. Evidentno je da oni koji su dobri komunikatori privlače druge ljude i da su uspješni u svojim poslovima. A komuniciranja je jedna od najvažnijih karika dobrog druženja, uspješnog poslovanja i uopšte napredovanja. Kao i svaka vještina, i komuniciranje se može vježbati, naučiti i unaprijediti.

Upravo je to i suština predmeta komunikologija. Naglasak je na praktičnom, iskustvenom izučavanju i usvajanju komunikacijskih vještina. Ovaj predmet se najbolje izučava kroz vježbe koje podrazumijevaju samoposmatranje i lični rad, kao i interaktivni rad – u parovima i grupama, kako se i radi na času.

GRAĐANSKO OBRAZOVANJE

Predmet Građansko obrazovanje proučava se u našoj školi tokom četiri godine, u prvom i drugom razredu kroz jedan čas nedjeljno, a u trećem i četvrtom razredu kroz dva časa nedjeljno.

Ciljevi ovog programa su, prije svega, jačanje kapaciteta učenika za demokratsko građanstvo i aktivan život u zajednici. Ovo se realizuje kroz dvije različite dimenzije samog programa: kognitivnu – putem koje učenik dolazi do različitih saznanja o svojoj ulozi u društvu, svojim pravima i obavezama, kao i o samoj društvenoj strukturi i političkom životu zajednice, počev od lokalne zajednice, preko države do različitih oblika demokratskog djelovanja na međunarodnom nivou.

Druga dimenzija ciljeva građanskog obrazovanja odnosi se na usvajanje, razvijanje i unapređivanje različitih vještina i sposobnosti neophodnih za aktivan život u zajednici. Ova druga dimenzija dominantna je u programima za prvi i drugi razred, dok prva dimenzija preovlađuje u trećem i četvrtom razredu.

Pored ove dvije dimenzije ciljeva predmeta Građansko obrazovanje, važne su i druge dimenzije koja se ne mogu vrednovati ocjenama, ali predstavljaju samu srž ovog predmeta i odnose se na vrijednosnu i socijalno-akcionu dimenziju ciljeva ovog predmeta.

Vrijednosna dimenzija obuhvata usvajanje sljedećih stavova i vrijednosti:

- sloboda za sve ljude,
- vladavina pravde i pravičnosti,
- jednakost i uvažavanje različitosti,
- ravnopravnost,
- samopouzdanje,
- povjerenje u druge,
- odgovornost,
- solidarnost,
- humanost,
- inicijativnost,
- tolerantnost i sl.

Socijalno-akciona dimenzija obuhvata razvijanje sposobnosti i spremnosti učenika:

- da se integriše u svoju zajednicu;
- da se informiše,
- uči i stalno usavršava;
- da kritički prosuđuje, autonomno odlučuje i samostalno postupa;
- da zajednički radi i saraduje sa drugima u zajednici;

- da odgovori
- da bude odgovoran/na prema sebi, prema drugima i prema svojoj zajednici;
- da bude human/a i spreman/na da pomogne drugima;
- da poštuje i uvažava sebe i svoju pripadnost;
- da poštuje i uvažava drugog i drugačije;
- da doprinosi aktivnoj toleranciji i suživotu različitosti;
- da se bori protiv nepravde, diskriminacije, stereotipa i neovlašćenog postupanja;
- da se zalaže za demokratske i građanske vrijednosti;
- da se zalaže za slobodu, jednakost, pravednost i ljudska prava za sve;
- da preuzima inicijativu;
- da se angažuje u različitim inicijativama i akcijama;
- da u čestvuje u javnim raspravama;
- da konflikte rješava nenasilno;
- da radi za dobrobit pojedinca i cijele zajednice;
- da se zalaže i da doprinosi unapređivanju svoje zajednice.

Svi ciljevi ovog predmeta realizuju se kroz različite oblike aktivne nastave: radionice, saradnju sa nastavnicima drugih predmeta i organima škole, kroz saradnju sa lokalnom zajednicom i institucijama društva.

UMJETNOST I VIZUELNE KOMUNIKACIJE

Program ovog predmeta osmišljen je tako da učenici imaju priliku da stvaraju i upoznaju sve likovne discipline kroz praktičan rad. Upoznaju remek djela umjetnosti putem projekcija, filmova, razgovora sa mjetnicima, pisanjem eseja... Tokom školske godine imamo planirane posjete gradovima sa kulturnim sadržajem, svakog mjeseca organizovano posjetimo gradske galerije i muzeje kako bismo učenicima približili aktuelna dešavanja na polju umjetnosti našeg grada i države. Na školsku adresu stižu brojni konkursi na koje sa zadovoljstvom šaljemo radove i vrlo često imamo zapažene rezultate. Učesnici smo međunarodnih kolonija i dobitnici nagrada. Svake godine odabrani učenici izlažu svoje radove za Dan škole u školskoj galeriji i na taj način imaju priliku da njihova djela vidi veći broj ljudi. Časove ovog predmeta pohađa i veliki broj djece koja nijesu talentovana, ali njihova volja, kreativnost i naša pomoć stvaraju jedan lijep i maštovit čas. Talentovani učenici imaju mogućnost za samostalnim izlaganjem u našoj galeriji što može biti značajno za dalji nastavak školovanja. Treba naglasiti da je ovaj predmet i jedan od ponuđenih kao dopuna maturalnog standarda te ga kao takvog preporučujemo.

ZDRAVI STILOVI ŽIVOTA

Nastavni program Zdravi stilovi života koncipiran je tako da obuhvata raspon različitih tema iz oblasti zdravlja. Proučavajući ovaj predmet učenici će biti u mogućnosti da:

- Prošire prethodna i steknu nova, funkcionalna, znanja iz oblasti zdravlja;
- Razumiju uzroke i posljedice najčešćih rizika po zdravlje u adolescenciji, da nauče procijeniti rizike i razumiju načine kako ih mogu smanjiti ili izbjeći;
- Razvijaju, usavršavaju postojeće i praktikuju nove vještine, koje su dio neophodnog repertoara za održavanje cjelokupnog zdravlja;
- Razvijaju pozitivne stavove prema zdravim stilovima života i prema sopstvenoj odgovornosti za svoje zdravlje;
- Razumiju svoju ulogu i odgovornost u stvaranju i održavanju zdrave sredine;
- Da na aktivan način istražuju i razumiju važna pitanja o svom cjelokupnom zdravlju;
- Ovladaju vještinama i razviju pozitivne stavove, čime unapređuju svoje fizičko, emocionalno i socijalno zdravlje.

EKOLOGIJA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Broj časova po godinama obrazovanja: 30 časova u I i II razredu i 60 časova u III i IV razredu.

Priroda i namjena predmetnog programa:

Civilizacijska zrelost jedne sredine mjeri se odnosom prema prirodi i sopstvenom životnom okruženju. Naročitu pažnju treba posvetiti ekološkom obrazovanju, posebno mladih, kroz koje dolazi do razvijanja ekološke etike, formiranja umijeća i navika za izučavanje prirode, kao i stalnog unapređivanja kvaliteta životne sredine.

Čovjek kao ekološko biće ne može izbjeći svoje uplitanje u prirodni svijet. Još od postanka života ljudima je bilo jasno da prirodne zakone moraju poštovati, jer će u protivnom ići putem samouništenja. No, svakodnevno se umnožavaju dokazi o suviše velikom broju razarača i zagađivača prirode. Stoga je jako važno kod mladih ljudi razvijati ljubav prema prirodi, dajući im istovremeno i smjernice pomoću kojih će njihove ideje, usmjerene ka spašavanju ugrožene ekološke ravnoteže, doći do izražaja. Jako je važno da se putem obrazovanja mladih ljudi nametne kultura življenja. Od čovjekovog znanja zavisi očuvanje okoline, koja je osnova čovjekovog življenja.

Zato se ovim programom, putem dodatnih sadržaja, nameće zadatak analiziranja čovjekovog odnosa prema ostaloj prirodi, koji nosi karakter svjesnog i organizovanog iskorišćavanja prirode, a sve sa težnjom da se učini zaokret u načinu mišljenja, a samim tim i djelovanja.

Cilj učenja ekologije i zaštite životne sredine je da učenici/e:

- usvoje nova znanja i prošire znanja o živom svijetu stečena na redovnoj nastavi biologije;
- razumiju da normalno odvijanje životnih radnji i opstanak organizama zavise od odnosa organizma sa okolnom prirodom;
- shvate da su metabolički procesi uslovljeni neprekidnom razmjenom materije i energije između živog bića i njegove sredine;
- steknu znanja o upućenosti organizama jednih na druge;
- razumiju da su veze zavisnosti unutar biljnog, odnosno životinjskog svijeta samo dio opšte međuzavisnosti živih bića;
- shvate složenost uticaja ekoloških faktora na organizme;
- usvoje nova znanja o eko-sistemu;
- razviju svijest o biosferi kao polikomponentnom, opšteplanetarnom, termodinamički otvorenom, autoregulativnom sistemu živih bića i nežive prirode;

- razumiju da energija u eko-sistemu potiče od Sunca i da je najbolja mjera proticanja energije u eko-sistemu njegov biološki produktivitet;
- razumiju da su osnovne etape u proticanju energije u eko-sistemima trofički nivoi ishrane;
- razumiju da savremeni čovjek u sve većoj mjeri prilagođava okolinu svojim potrebama, mijenjajući pritom i živu i neživu prirodu oko sebe;
- razvijaju svijest o tome da čovjek na biosferska kretanja utiče ne samo svojim njegovim fiziološkim aktivnostima, već i energijom kojom raspolaže;
- razumiju da promjene u prirodi mogu imati izrazito negativne efekte kada je u pitanju ljudsko zdravlje i kvalitet ljudskog života uopšte;
- shvate da u uslovima zagađene životne sredine postoji stalna agresija mutagenih faktora koje čovjek vjestački emituje, za razliku od prirodnih mutagena, koji imaju veoma suptilne dozirane efekte;
- shvate značaj genetičkog inženjeringa;
- formiraju stav o razumnom i racionalnom korišćenju prirodnih resursa i značaju očuvanja životne sredine;
- znaju da je neophodna stalna kontrola korišćenja prirodnih bogatstava u cilju zaštite prirode;
- razviju svijest o odnosu čovjeka prema okolnoj životnoj sredini i prirodi u cjelini;
- steknu znanja o značaju monitoring sistema, posebno biološkog monitoringa;
- budu osposobljeni da mogu vršiti jednostavna biološka istraživanja;
- nauče da na osnovu herbarijuma ustanove sastav flore određene teritorije;
- budu osposobljeni da mogu praviti mokre preparate;
- znaju sakupljati, konzervirati i etiketirati životinje vodenih i kopnenih staništa.

ISTORIJA RELIGIJE

Predmet Istorija religije proučava se kao izborni predmet u našoj školi u okviru dva nastavna programa: Istorija religije 1, koja se može birati u prvom ili drugom razredu i Istorija religije 2, koja se bira u trećem ili četvrtom razredu.

Ciljevi programa su upoznavanje učenika sa različitim oblicima religije kroz vrijeme. Proučava se postanak, razvoj i transformacije različitih religija, odnos prema svetom i onostranom, različito shvatanje onog što je sveto, različiti sistemi običaja, propisa i pravila koji prate svaku pojedinu religiju. Istražuje se poimanje vremena kod pojedinih religija i, u skladu sa tim, različiti kalendari i praznici. Posebna pažnja se posvećuje etičkoj dimenziji svake religije.

Opšti cilj oba programa je razumijevanje religije u njenom istorijskom, kulturnom i ekonomskom kontekstu.

Neki od ciljeva proučavanja religije su i jačanje svijesti o drugom i drugačijem, razvijanje tolerancije, unapređivanje samopouzdanja učenika, omogućavanje bolje i lakše socijalizacije i time lakše uključivanje u društvenu zajednicu koja je pluralističkog karaktera.

Program Istorije religije 1 obuhvata tri teme:

1. Osnovni koncepti i pojmovi religije;
2. Vjerovanja i rituali u Evropi prije prodora hrišćanstva;
3. Religijski sistemi starih civilizacija.

Program Istorije religije 2 obuhvata sljedeće teme:

1. Judaizam;
2. Hrišćanstvo;
3. Islam;
4. Budizam;
5. Religija i savremeni svijet.

NACRTNA GEOMETRIJA

Učenici I, II, III i IV razreda mogu izabrati predmet Nacrtna geometrija. Predmet se sluša jedne školske godine sa 2 časa sedmično.

Izučavanje ovog predmeta u svim razredima ima svoje prednosti, pa nema pravila kada ga odabrati. Za praćenje i ovladavanje znanjima i vještinama koja su predviđena programom, osim opštih znanja ne podrazumijeva neka posebna predznanja.

Predmetni sadržaj je osmišljen tako da učenici ovladaju trajnim vrijednostima. Međutim, tokom realizacije nastave učenici će se upoznavati i sa softverskim paketima i algoritamskim procedurama koje su po pravilu kratkog vijeka zbog neprekidnog usavršavanja komerzijalizovanih tehnologija.

Program pruža mogućnost razvijanje sposobnosti i intelektualne spremnosti za suočavanje sa raznovrsnim problemima uključujući i one koji će se u budućnosti tek pojaviti.

Nakon uspješno završenog programa Nacrtna geometrije učenici će biti u mogućnosti da grafički prikaz, dakle 2D sliku, efikasno koriste za rješavanje prostornih problema u svim oblastima arhitektonske, građevinske, urbanističke, mašinske i elektro struke, pa čak i u medicini, filozofiji i umjetnosti, u svom budućem radu, kako tokom studija i kasnije u praksi.

Nacrtna geometrija je vodeća disciplina u razvoju sposobnosti prostorne vizuelizacije.

Naime, jedino rad u kontinuitetu, a kakav pruža nacrtna geometrija, na grafičkom predstavljanju i simultanom „čitanju“ 2D grafičkih zapisa – vizuelizaciji 3D prostora iz 2D slika, počev od elementarnih geometrijskih pojmova pa sve do složenih trodimenzionalnih formi, uspješno razvija sposobnost prostorne vizuelizacije.

Nacrtna geometrija je nezaobilazna komponenta u nastavnim planovima velikog broja studijskih programa na fakultetima.

Različite tehničke struke su sa dominantnom vizuelnom komponentom, zato se od budućih studenata arhitekture, tehničkih fakulteta, umjetnosti, medicine očekuju vrhunska percepcija prostora, to jest, najviši nivo sposobnosti prostorne vizuelizacije. Ova sposobnost nije urođena i ona zahtijeva učenje i vježbanje.

Vizuelne informacije čovjek prima putem očiju koje su u osnovi dvodimenzionalni detektori, osjetljivi da detektuju dvodimenzionalnu informaciju koja se nalazi u ravni upravnoj na pravac gledanja i pri tome su neosjetljivi na objekte koji su u prostornom položaju. Stoga je uvijek

neophodno izabrati dobar pravac posmatranja da bi se trodimenzionalnost objekta pravilno shvatila. Grafičko predstavljanje je važna zamjena za stvarne trodimenzionalne objekte i njihovo prepoznavanje, te ono daje načine prepoznavanja koji su najpribližniji perceptivnom sistemu ljudskih bića.

Nacrtna geometrija povezuje analitičko sa sintetičkim, to jest, apstraktno sa konkretnim i tako razvija mentalne procese poboljšavajući kreativne sposobnosti učenika i povećava njihove intelektualne kapacitete.

Učenici koji su pohađali i položili program iz Nacrtna geometrije uspješnije polažu i druge predmete, čak i one koji nemaju direktne veze sa nacrtom geometrijom, u poređenju sa učenicima koji je nikada nijesu izučavali.

PREDUZETNIŠTVO

Preduzetništvo je izborni predmet koji se izučava u prvom ili drugom razredu Gimnazije, sa jednim časom nedeljne norme. Nastava iz ovog predmeta omogućava razvoj određenih vještina kao što su:

- preduzetnički duh;
- samostalnost;
- kreativnost;
- liderstvo;
- odgovornost;
- kreativno rešavanje problema;
- timski rad (kooperativnost);
- takmičenje (kompeticija);
- komunikacione vještine (vještina pregovaranja);
- korišćenje informacionih tehnologija.

Izučavanje ovog predmeta omogućava sticanje osnovnog poslovnog znanja i vještina za razvoj preduzetničkih osobina i sposobnosti učenika. Usvajanje znanja iz ovog predmeta omogućava učenicima razvijanje i unaprjeđivanje vještina koje im omogućavaju da prepoznaju svoje mogućnosti, upoznaju se sa svojim resursima i da se oprobaju u preduzetničkom menadžmentu:

- nastavi preduzetništva učenik/ca treba da:
- upozna pojmove iz preduzetništva i razvije svijest o njegovom značaju;
- upozna pojam ideje, izvore i tehnike za pronalaženje biznis ideje;
- savlada vještine timskog rada;
- razvije logičko mišljenje;
- procjeni biznis ideju korišćenjem SWOT analize i razvije analitičko mišljenje;
- kreira viziju, misiju i poslovne ciljeve;
- razvije vještinu planiranja i organizacione sposobnosti;
- upozna strukturu biznis plana, postupak istraživanja tržišta, izradi biznis plan;
- savlada vještine prezentovanja biznis plana.

IZABRANI SPORT

Program iz sporta realizuje se sa po jednim časom nedeljno za I i II razred i dva časa nedeljno za III i IV razred. Program po izboru učenika obuhvata programske sadržaje izabranog sporta (košarka, rukomet, odbojka, fudbal...). Učenici se na osnovu svojih sposobnosti i interesovanja opredjeljuju za jedan sport u kome se usavršavaju.

Cilj izabranog sporta jeste da učenici zadovolje svoja interesovanja i potrebe za sticanjem znanja, sposobnosti za bavljenjem sportom kao integralnim dijelom fizičke kulture i nastojanje da stečena znanja primjenjuju u životu (stvaranje trajnih navika za bavljenjem sportom i učešćem na takmičenjima).

Ciljevi predmeta:

- sticanje teorijskih znanja u izabranom sportu, pružanje neophodnih znanja i izabranog sporta (principi, tehnike, način vježbanja - treniranje, sticanje osnovnih i produbljenih taktičkih znanja);
- socijalizacija učenika kroz izabrani sport i njegovanje etičkih vrijednosti prema učenicima u takmičenju;
- otkrivanje darovitih i talentovanih učenika za određeni sport i njihovo podsticanje za bavljenje sportom.

Zadaci predmeta:

- razvoj i održavanje specifičnih motoričkih sposobnosti;
- učenje i usavršavanje osnovnih i složenih elemenata tehnike izabranog sporta;
- poznavanje pravila takmičenja;
- formiranje navika za bavljenje sportom.